

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: J. V., proti žalovanému: **Ministerstvo dopravy**, se sídlem nábreží Ludvíka Svobody 12/1222, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2017, č. j. 6 A 138/2016 - 75,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Rekapitulace předcházejícího řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. 4. 2017, č. j. 6 A 138/2016 - 75, žalobci v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správného orgánu odňal osvobození od soudních poplatků (výrok I) a zprostil ustanoveného zástupce JUDr. Milana Ostřížka, advokáta, se sídlem Sadová 553/8, Moravská Ostrava, povinnosti zastupovat žalobce (výrok II). V odůvodnění usnesení soud připomněl, že žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků a ustanovil mu zástupce usnesením ze dne 2. 3. 2017, č. j. 6 A 138/2016 - 62, a to na základě žádosti, ve které popsal, že má vyživovací povinnost vůči pěti dětem, avšak jediným příjmem jeho rodiny je rodičovský příspěvek ve výši 3.800 Kč, který pobírá jeho manželka, přičemž na bankovním účtu má méně než 14.000 Kč. Městský soud v Praze uvedl, že jej žalovaný po vydání naposledy uvedeného usnesení upozornil, že Obvodní soud po Prahu 4 usnesením ze dne 14. 12. 2016, č. j. 34 Sd 56/2015 - 108, žalobci vydal úschovu ve výši 1.278.260 Kč. Městský soud v Praze poukázal na § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“) a dovedil, že podle nových skutkových zjištění majetkové poměry žalobce ke dni vydání usnesení ze dne 2. 3. 2017

neodůvodňovaly přiznané osvobození, a proto jej žalobci odejmul. Soud vysvětlil, že „[...] si je vědom toho, že žalobce nedisponoval částkou vydanou z úschovy Obvodního soudu pro Prahu 4 v době podání žaloby, jak však vyplývá ze samotného odůvodnění usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 12. 2016, č. j. 34 Sd 56/2015 - 108, předmětná částka byla do úschovy soudu uložena z důvodu neposkytnutí součinnosti ze strany věřitele - žalobce. Žalobce o vydání úschovy požádal dne 3. 6. 2016, tedy před podáním žaloby u zdejšího soudu, přičemž soudu zatajil, že mu má být vydána částka ve výši 1.278.260 Kč z úschovy a ani zdejší soud nevyrozuměl poté, co mu úschova byla vydána. Z tohoto důvodu soud rozhodl osvobození od soudních poplatků žalobci odejmout, a to se zpětnou účinností, jelikož bylo prokázáno, že v době podání žaloby si žalobce musel být vědom, že je v jeho prospěch u Obvodního soudu pro Prahu 4 uložena úschova ve výši 1.278.260 Kč, přičemž k tíži žalobce jde i to, že předmětná úschova byla u Obvodního soudu pro Prahu 4 uložena z důvodu jeho nesoučinnosti.“ S ohledem na výše uvedené skutečnosti soud zprostil ustanoveného zástupce JUDr. Milana Ostrážka, advokáta, povinnosti zastupovat žalobce, neboť podle uvedených zjištění žalobce nesplňoval podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s.

[2] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou blanketní kasační stížnost, ve které popsal své zdravotní i další obtíže v souvislosti s vyvlastněním jeho rodinného domu. Na základě výzvy, kterou Nejvyšší správní soud učinil usnesením ze dne 11. 5. 2017, č. j. 4 As 89/2017 - 9, stěžovatel doplnil kasační stížnost. Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že po projednání blíže neupřesněné žaloby na obnovu řízení by mělo dojít k vydání nového rozhodnutí a ke zrušení usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 12. 2016, č. j. 34 Sd 56/2015 - 108. V důsledku toho se podle stěžovatele ukáže, že skutková zjištění, ze kterých v napadeném usnesení vycházel Městský soud v Praze, nejsou pravdivá. Stěžovatel namítl, že mu Obvodní soud pro Prahu 4 do dnešního dne odmítá vydat peníze z úschovy, přičemž celou záležitost již řeší s Ministerstvem spravedlnosti. Odmítl tvrzení žalovaného, že byl v prodlení s převzetím peněz a založil tak důvod k jejich složení do úschovy Obvodního soudu pro Prahu 4. Nadto stěžovatel konstatoval, že až řádně vyhraje řízení o vyvlastnění jeho jediného rodinného domu, bude muset všechny peníze vrátit. Peníze tedy beztak nemůže nikterak použít, aby později neupadl do exekuce. Stěžovatel proto shrnul, že obsah spisu krajského soudu nikterak nedokládá, že měl disponibilní prostředky. Stejně tak tuto skutečnost nedokládá ani tvrzení žalovaného, přesto na něm krajský soud založil své usnesení. K posouzení nastíněných otázek stěžovatel poukázal na řízení vedené u Ústavního soudu pod sp. zn. III. ÚS 804/17. Současně s doplněním kasační stížnosti stěžovatel navrhl, aby mu Nejvyšší správní soud ustanovil zástupce, požádal o osvobození od soudních poplatků a prodloužení lhůty k podání kasační stížnosti o další měsíc podle § 106 odst. 3 s. ř. s.

[3] Žalovaný se k obsahu kasační stížnosti nevyjádřil.

II. Posouzení kasační stížnosti

[4] Vzhledem k tomu, že stěžovatel v kasační stížnosti zpochybnil, že by měl příležitost převzít prostředky za vyvlastnění své nemovitosti, Nejvyšší správní soud k posouzení této prejudiciální otázky vyzval Ředitelství silnic a dálnic k zaslání doporučeného dopisu s doručenkou, kterým vyzvalo stěžovatele ke sdělení bankovních dispozic k zaslání předmětné náhrady. Ředitelství silnic a dálnic soudu zaslalo kopii dopisu

pokračování

ze dne 15. 4. 2015, zn. 522/15/Rak, označeného jako „Stavba ‚Silnice I/68 Třanovice - Nebory‘ Žádost o sdělení bankovního spojení“ včetně doručenky. Ing. Š. P., obchodní náměstkyně akciové společnosti INKOS-OSTRAVA, IČ 48394637, se sídlem Havlíčkovo nábřeží 696/22, Ostrava, v dopise uvádí, že na základě plné moci, v zastoupení Magistrátu města Frýdek - Místek, jako vyvlastňovacího úřadu, vyzývá stěžovatele, aby pro účely uhrazení náhrady stanovené za vyvlastnění jeho nemovitostí podle rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu ze dne 11. 3. 2015, č. j. MMFM 28913/2015, na adresu Ředitelství silnic a dálnic v Ostravě sdělil číslo účtu včetně kódu banky, u které je veden, a to podle zadaného vzoru. Ing. P. stěžovatele vyrozuměla, že předmětná finanční částka bude složena do soudní úschovy, pokud ve lhůtě jednoho týdne od doručení dopisu, výzvě nevyhoví. Podle kopie doručenky stěžovatel osobně potvrdil převzetí záilky dne 4. 5. 2015.

[5] V souladu se zásadou procesní rovnosti stran soudního řízení Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 4. 7. 2017, č. j. 4 As 89/2017 - 28, vyzval stěžovatele k vyjádření ke shora uvedeným dokumentům, jejichž kopie mu zaslal v příloze tohoto přípisu.

[6] Stěžovatel se v dopise ze dne 18. 7. 2017 obsáhle vyjádřil ke své složité životní situaci, požádal o prodloužení lhůty a vyjasnění výzvy, neboť mu není zřejmé, čeho se týká a zopakoval žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Namítl, že žádost o sdělení bankovního spojení není v souladu s pravidly českého jazyka. Je záměrně nesplnitelná, neurčitá a není zřejmé, zda vůbec, popřípadě kolik peněz, by dostal, kdyby se jí podvolil. Z žádosti rovněž není zřejmé, jaké údaje by měl sdělit. Přitom lhůta ke sdělení bankovního spojení byla s ohledem na stěžovatelovy možnosti příliš krátká. Namítl, že podle vyvlastňovacího úřadu je vyvlastňovaných osob více, zatímco v žádosti je vyzván ke sdělení bankovních dispozic jen on. Podle stěžovatele je v žádosti také chybně uvedeno jméno „J. V.“. Stěžovatel uvedl, že jej akciová společnost INKOS-OSTRAVA v žádosti o sdělení bankovního spojení vyzvala, aby požádal o vyplacení peněžních prostředků prostřednictvím určeného vzoru, přestože již samotné podání žádosti odporuje jeho svobodné vůli a předmětný vzor pro něj není závazný. Stěžovatel konstatoval, že adresa, na kterou měl podle žádosti zaslat své bankovní dispozice, není oficiální adresou Ředitelství silnic a dálnic. Nadto, předmětná žádost neobsahovala identifikační znaky Ředitelství silnic a dálnic a nebyla k ní přiložena plná moc. Akciová společnost INKOS-OSTRAVA nebyla oprávněným zástupcem vyvlastňovacího úřadu a vynucovala na stěžovateli, co jí po právu nenáleží. Ing. Š. P. nebyla oprávněna jednat za akciovou společnost INKOS-OSTRAVA a její podpisový vzor není dohledatelný. Stěžovatel uvedl, že rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu nebylo v době zaslání žádosti v právní moci a nebylo ani vykonatelné. Zmínil, že v souvislosti s žádostí došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu, bližší okolnosti však neuvedl s odůvodněním, že nechce zmařit jeho vyšetřování. Stěžovatel konstatoval, že zadní strana blíže neupřesněné záilky zn. RR008174546CZ nevykazuje žádné vyznačení data vhození do schránky. Podle stěžovatele je prohlášení doručovatele na doručence k žádosti o sdělení bankovního spojení nečitelné, ale i kdyby nebylo, dokládalo by, že „ze strany odesílatele záilky zasláním nastalo protiprávní jednání a že i doručováním žádosti nenastalo platné právní jednání.“ Stěžovatel poukázal na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, přičemž se vymezil proti rozsudku ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004 - 40. Uvedl, že Ředitelství silnic a dálnic dosud nevydalo usnesení, kterým by stěžovatele vyzvalo ke sdělení čísla účtu, teprve až to udělá, stěžovatel se proti němu

řádně odvolá. Poukázal také na názor, že současné výkupní ceny pozemků jsou nemorálně nízké.

[7] Nejvyšší správní soud k návrhu stěžovatele ze dne 18. 7. 2017 neprodloužil lhůtu k vyjádření k podkladům rozhodnutí. Z přípisu ze dne 4. 7. 2017 bylo totiž zřejmé, k čemu Nejvyšší správní soud stěžovatele vyzval; to lze ostatně dovodit i z jeho vyjádření. Další prodlužování řízení proto Nejvyšší správní soud neshledal smysluplné.

[8] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, konstatoval, že „[v] případě rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce (ale i o jiných procesních návrzích) totiž považuje [pozn. Nejvyšší správní soud] za nejpodstatnější, že se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Jestliže je tedy poplatková povinnost spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní“ kasační stížnosti, nevzniká podáním takové kasační stížnosti stěžovateli nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zapláceno (případně se tato otázka řeší). [...] Výše uvedené závěry se pak promítají i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele. Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Z výše uvedených závěrů vyplývá, že stěžovatel není povinen platit soudní poplatek za projednávanou kasační stížnost, a Nejvyšší správní soud proto nerozhodoval o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel rovněž není povinen nechat se v tomto řízení o kasační stížnosti zastoupit advokátem, Nejvyššímu správnímu soudu však výslovně navrhl, aby mu zástupce ustanovil.

[9] Podle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. „[n]avrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.“

[10] Podmínkou pro ustanovení zástupce soudem podle § 35 odst. 8 s. ř. s. je mimo jiné skutečnost, že takový postup je nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. To však není v současnosti posuzovaný případ, neboť nedostatek zastoupení nebrání stěžovateli v přístupu k soudu a předmětem řízení o kasační stížnosti je právně nikoliv složitá otázka týkající se osvobození od soudních poplatků a zastoupení stěžovatele v řízení před krajským soudem. Nejvyšší správní soud proto stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[11] Soud rovněž k žádosti stěžovatele neprodloužil lhůtu k doplnění kasační stížnosti podle § 106 odst. 3 s. ř. s. Stěžovatel již kasační stížnost doplnil tak, že je projednatelná. K prodloužení tedy ve smyslu naposledy uvedeného ustanovení neexistují žádné důvody.

pokračování

[12] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Nejvyšší správní soud ve věci téhož stěžovatele v rozsudku ze dne 17. 2. 2017, č. j. 3 As 241/2016 - 34, uvedl, že „[z] přípisu osoby zúčastněné na řízení [pozn. tj. Ředitelství silnic a dálnic] ze dne 26. 9. 2016, založeného ve spisu krajského soudu, vyplývá, že tato osoba dne 15. 4. 2015, tedy před rozhodnutím o osvobození stěžovatele od soudních poplatků usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2016, č. j. 4 As 284/2015 - 68, požádala doporučeným dopisem s dodejkou stěžovatele o sdělení bankovních dispozic k zaslání náhrady za vyvlastnění shora uvedených nemovitostí. Stěžovatel dopis obdržel dne 4. 5. 2015, na výzvu však nereagoval. Proto byla částka 1 278 260 Kč dne 9. 6. 2015 složena do soudní úschovy. Nelze tedy přehlédnout fakt, že předmětná finanční částka byla uložena do soudní úschovy proto, že stěžovatel neposkytnul osobě zúčastněné na řízení součinnost nutnou k vyplacení uvedené částky, tedy se vlastním jednáním připravil o možnost disponovat s finančními prostředky značné hodnoty.“ Přestože stěžovatel tyto závěry ve své kasační stížnosti zpochybnil, Nejvyšší správní soud nemá důvod se od nich odchýlit. Z kopie žádosti o sdělení bankovních dispozic a její doručenky vyplývá, že stěžovatel měl příležitost převzít značnou sumu peněz specifikovanou v usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 12. 2016, č. j. 34 Sd 56/2015 - 108, avšak sám se o tuto příležitost připravil. Stěžovatel ve svém vyjádření ze dne 18. 7. 2017 namítl, že přípis, kterým jej akciová společnost INKOS-OSTRAVA vyzvala ke sdělení bankovních dispozic, trpí řadou nedostatků. Z doručenky založené na č. 1. 25 spisu Nejvyššího správního soudu vyplývá, že stěžovatel potvrdil převzetí zásilky s žádostí o sdělení bankovních dispozic dne 4. 5. 2015. Z obsahu samotné žádosti je zřejmé, co a k jakému účelu žádala akciová společnost INKOS-OSTRAVA od stěžovatele. Z žádné z jeho námitek přitom nevyplývá, že by nedostal příležitost peníze převzít, že by se tuto příležitost alespoň pokusil využít, popřípadě, že by se pokusil s uvedenou akciovou společností nebo s orgány veřejné správy vyjasnit tvrzené nejasnosti.

[15] Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbyvá než i v této věci zopakovat, že osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. je výjimečným institutem, jehož smyslem je zajistit přístup k soudu účastníkům, kterým by v tom jinak bránila jejich nemajetnost. Shora popsané jednání stěžovatele se vymyká řádnému nakládání s majetkem ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004 - 40, publikovanému pod č. 423/2005 Sb. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že v případě, kdy stěžovatel vědomě nepřevzal finanční prostředky, jež by mu umožnily bez problémů úhradu soudního poplatku, je namístě odepřít mu dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nelze mu podle § 35 odst. 8 s. ř. s. ustanovit zástupce. V posuzované věci tedy Městský soud v Praze o odnětí osvobození od soudních poplatků i o zproštění ustanoveného zástupce rozhodl správně.

III. Závěr

[16] Na základě všech uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně podle § 120 a § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2017

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu